

دکتر محمدباقر چوبک

وی علاوه بر استفاده از استادان دانشکده‌ی حقوق دانشگاه تهران مثل مرحوم دکتر سیدحسین امامی، محمود شهابی، شیخ محمد سنگلجی، سیدمحمد مشکوه که هر کدام کم‌نظیر بودند، در خارج از دانشگاه از درس فلسفه‌ی مدرّسان بزرگ استفاده کرد، یعنی نزد مرحوم یحیی طالقانی **مشاعر ملاصدرا**، نزد علامه حسن‌زاده آملی بخشی از **اسفار ملاصدرا**، نزد آقا سیدرضی شیرازی **الشواهد الربوبیه** ملاصدرا و نزد پدرش مرحوم امین منظومه‌ی حکمت سبزواری را خوانده است. در درس اعظامی هم چون سیدابوالحسن رفیعی، سیدکاظم عصار، حکیم شیرازی و دیگران نیز به‌عنوان مستمع آزاد نشسته است.

استاد عمده و راهنمای پایان‌نامه‌ی دکتری تخصصی وی در انگلستان، پرفسور جان پی گرانت John P. Grant رییس دانشکده‌ی حقوق دانشگاه گلاسکو بود. هم‌چنین پرفسور نوئل کلسون Noel Coulson رییس بخش حقوق اسلامی مدرسه‌ی مطالعات آسیایی و آفریقایی معروف به سواز SOAS در یک دوره‌ی تخصصی در دانشگاه لندن، راهنما و مشاور او بود که پرفسور امین بعد با ایشان در کارهای حرفه‌ی همکاری و شریک شد. در دانشگاه ادینبورو هم با پرفسور الول ساتن Elwell-Sutton همکاری داشت.

پرفسور امین تا امروز موفق به نگارش چهل و چهار جلد کتاب و بیش از سیصد مقاله به زبان‌های فارسی و انگلیسی در دایره‌المعارف‌ها، مجلات پژوهشی داخل و خارج شده است. اولین کتاب وی **ترانه‌ی فرشتگان** در آذر ۱۳۴۳ یعنی درست چهل سال پیش و آخرین کتاب وی **سلامان و اقبال** در سال ۱۳۸۳ چاپ شد. پرفسور امین در حال حاضر سرپرست علمی **دایره‌المعارف ایران** و مدیرمسئول و سردبیر **ماهنامه‌ی حافظ** است.

فهرست تألیفات پرفسور امین
الف - تألیف و تصنیف:

- ۱- بازتاب اسطوره‌ی بودا در ایران و اسلام؛
- ۲- افکار فلسفی ملاصدرا (ترجمه و شرح مشاعر صدرالمتألهین شیرازی)؛
- ۳- افکار و احوال حاج ملاهادی سبزواری؛
- ۴- حسّ ماوراء طبیعی: فرضیه‌ی اصالت شناخت شهودی؛

دانشکده‌ی حقوق دانشگاه تهران شد. کارشناسی حقوق قضایی و کارشناسی ارشد حقوق خصوصی را در دانشگاه تهران گذراند و سپس به هزینه‌ی خانواده‌اش برای ادامه‌ی تحصیل به انگلستان رفت و دکتری تخصصی (پی. ایچ. دی) خود را از دانشگاه گلاسکو در رشته‌ی حقوق بین‌الملل گرفت. در همان قبل از انقلاب، در انگلستان به‌طور تمام‌وقت به سمت عضو هیأت علمی دانشگاه دولتی استخدام شد و سلسله‌مراتب دانشگاهی یعنی مدارج استادیاری Lecturer و دانشیاری Senior Lecturer و استادی بدون کرسی Reader را طی چهارده سال تدریس تمام‌وقت از ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۱ طی کرد و عاقبت در اردیبهشت سال ۱۳۷۱ (برابر اول آوریل ۱۹۹۲) به سمت استاد صاحب کرسی (پرفسور Professor) در دانشگاه گلاسکو کالیدونیا ارتقا پیدا کرد. هم‌زمان با تدریس، با استفاده از فرصت‌های مطالعاتی (سبیتیکال) به گذراندن دوره‌های علمی و عملی در «دانشکده‌ی وکلای دادگاه‌های عالی» Faculty of Advocates که بزرگانی مثل دیوید هیوم David Hume فیلسوف بزرگ انگلیسی عضو آن بوده‌اند، پرداخت و سرانجام به عضویت آن مؤسسه و نیز «دیوان عدالت» College of Justice در آمد و در پاییز ۱۹۹۲ از سوی دولت انگلیس به سمت مدعی‌العموم موقت در شهر گلاسکو منصوب شد و بعد برای تعقیب ناقضان حقوق بشر و متهمان جنایات جنگی و حمایت از زندانیان حقوق بشری در سطح بین‌المللی به فعالیت پرداخت و همین حالا هم حق وکالت در دادگاه‌های عالی اتحادیه‌ی اروپا و دادگاه حقوق بشر اروپایی را دارد، اما کار قضاوت و وکالت به‌تنهایی او را ارضا نکرده است و نمی‌کند، به همین دلیل همیشه از دوره‌ی دانشجویی در دانشکده‌ی حقوق تا امروز، پیوسته به تألیف و پژوهش در زمینه‌های مختلف ایران‌شناسی پرداخته است.

□ سیدحسین امین در هفتم آذر ۱۳۲۷ در خاندان امین‌الشریعه سبزواری متولد شد. پدرش (زنده‌یاد استاد سیدعلینقی امین) از عالمان، مؤلفان و سخنوران دانشمند عصر خود، مدرّس معقول و منقول در مدرسه‌ی سپهسالار قدیم و مدت سی‌وپنج سال امام جماعت مسجد خاتم‌الانبیاء تهرانپارس بود که شرح حال وی در **دایره‌المعارف تشیع** مندرج و تألیفات وی (از جمله **منطق عارفان: داستان بوداسف و بلوهر**) در **دانش‌نامه‌ی جهان اسلام** معرفی و یادنامه‌اش به کوشش استاد احمد نیکوهمت منتشر شده است. پدربزرگ وی امین‌الشریعه‌ی سبزواری (مؤلف **اخلاق امینی و کثکول امینی و سبعه‌ی امینی**) از رجال علمی و ادبی و عالمان دینی مشروطه‌طلب بود که مظفرالدین شاه قاجار طی فرمان رسمی در ۱۳۱۶ قمری، از او به‌عنوان یکی از «اجله‌ی علماء و سادات» یاد کرده است و شرح احوالش در کتاب **رجال و مشاهیر ایران** تألیف حسن مرسلوند و **فهرست مستند مشاهیر** تألیف فرشته مولوی از انتشارات کتاب‌خانه‌ی ملی و **مستدرک اعیان‌الشیعه و دایره‌المعارف تشیع** و کتاب **علمای مجاهد ایران** تألیف محمدحسین رجبی مندرج است. پدر امین‌الشریعه هم، شاگرد حاج ملاهادی سبزواری بوده و آقای دکتر غلام‌حسین رضانزاد (نوشین) در کتاب‌های خود تحت عنوان **حکیم سبزواری** از انتشارات سنایی و **حکمت‌نامه** از انتشارات الزهراء به‌نام او اشاره کرده است. مادر پرفسور امین، بانو فاطمه عربشاهی نیز شاعر است که نمونه‌ی اشعار و شرح حالش را خانم مهتری شاه‌حسینی در کتاب **زنان شاعر ایران** نوشته است.

تحصیلات دانشگاهی و رسمی پرفسور امین در رشته‌ی حقوق و تحصیلات و مطالعات جنبی و غیررسمی‌اش در ادبیات، تاریخ، فلسفه و ادیان است. وی در ۱۳۴۵ وارد

امید در کام نومیادی از دکتر مهدی پرهام

این عنوان کتابی است از دکتر مهدی پرهام که اخیراً نشر آبی منتشر کرده است. دکتر پرهام مردی است که افزون بر نیم قرن در حوزه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی این دیار تأثیربخش بوده است. هرچند منش و بینش او دور از غوغاسالاری و هیاهوسازی است، اما با دغدغه‌ی یکسان همیشه در جهت آگاهی و بیداری مردم قلم زده است. به یقین آن‌ها که در گلگشت ادبیات و نشیب و فرازهای سیاسی سیر و گذاری داشته‌اند، با نام او آشنا هستند.

کتاب در معرفی فریدون توللی، شاعر و طنزپرداز معاصر است که بر اثر سرخوردگی از نوپردازان مقلد و تندروان پرخاش جوی نیما یوشیج، به کلی از نوگرایی روی گردان و بیزار شد و به حال عصیان، آن هم عصیانی علیه نوگرایی نیما، درآمده و به کاری شگفت دست زده که هیچ کس انتظارش را نداشت و آن برگشت به سنت‌گرایی و سرودن قصاید غرای ناصرخسروی است.

این استحاله‌ی عجیب، الهام‌بخش عنوان کتاب دکتر پرهام است. باید دانست طنز **التفاصيل** که هنر جاودانه‌ی فریدون توللی است، خود سندی است علیه سنت‌گرایی و تا امروز نظیر آن از سوی کسی عرضه نشده و همین گویای نبوغ فریدون توللی در زمینه‌ی ضرورت نوگرایی و محکومیت سنت‌گرایی است. فریدون توللی نمی‌دانست که با این عقب‌گرد، **التفاصيل** را از هدف و رسالت خویش بازمی‌دارد و خودبه‌خود نفی می‌شود! همین حرکت نابه‌نگام و خلاف انتظار بوده که عنوان زیبای کتاب را به ذهن دکتر پرهام آورده است.

کتاب دارای دو بخش است، یکی مربوط به زمانی است که خود مؤلف و فریدون توللی با هم به‌اتفاق مرحوم خلیل ملکی از حزب توده انشعاب کرده‌اند و این قسمت اول کتاب به نام دوری از **بردگان سرخ** نامیده شده است. برای مبارزه با حزب توده، دکتر پرهام امتیاز هفته‌نامه‌ی **شرق میانه** را می‌گیرد که قسمت عمده‌ی **التفاصيل**‌های این قسمت کتاب از آن هفته‌نامه است.

قسمت دوم کتاب روی آوری فریدون توللی به دکتر محمد مصدق در نهضت ملی‌شدن صنعت نفت ایران است که دکتر پرهام در این موقع به فرنگ رفته بوده و دکترای اقتصاد را می‌گذرانده است، ولی در این کتاب اشاره می‌کند که اگر در ایران بودم، همان راهی را می‌رفتم که فریدون توللی رفته بود. (نویسنده: سیدحسین مجتهدی)

۳۴- حقوق اسلامی: مقدمه، اصطلاحات و کتاب‌شناسی؛

۳۵- مسائل استراتژی و سیاسی خلیج فارس.

۳۶- جنگ خلیج فارس (با همکاری محمد ملک)؛

۳۷- داوری تجاری در حقوق ایران و اسلام؛

۳۸- حقوق تجارت ایران؛

۳۹- قانون مدنی ایران؛

۴۰- سیستم حقوقی عراق؛

۴۱- سیستم حقوقی کویت؛

۴۲- حقوق و عدالت در یمن.

ز - مقدمه، تقریظ و تعلیقه بر بیش از یک‌صد کتاب، از جمله:

۱- تعلیقه بر منطق عارفان: داستان بوداسف و بلوهر، اثر زنده‌یاد استاد سیدعلینقی امین؛

۲- تعلیقه بر کتاب انسان و هستی، تألیف سرلشکر ناصر فرید؛

۳- مقدمه بر دیوان حافظ، ویراسته‌ی فضل‌الله دروش؛

۴- مقدمه بر جلد سوم یادداشت‌های پراکنده، تألیف

حجت‌الاسلام مهاجرانی واعظ؛

۵- تقریظ بر سلسله کتاب‌های رفتارشناسی، تألیف دکتر

حسین باهر؛

۶- مقدمه بر شاعران در سنگر

مطبوعات، تألیف احمد نیکوهمت؛

۷- تقریظ بر دیوان نیاز، اثر سید غلام‌حسین قرشی؛

۸- مقدمه بر یک نیستان ناله، اثر زین‌الدین

کمال؛

۹- مقدمه بر گستره‌ی شعر: گزیده‌ی

از آثار شاعران امروز، به‌کوشش محمدکاظم

سالمی؛

۱۰- مقدمه بر فرهنگ تعبیر خواب،

اثر صابر کرمانی؛

۱۱- مقدمه بر گنجینه‌ی عرفان،

تألیف عباس طراح؛

۱۲- مقدمه بر کشکول طراح،

تألیف عباس طراح؛

۱۳- تقریظ بر عشق عریان، اثر ناهج

قزوینی؛

۱۴- تقریظ بر پند پدر، اثر جلالی

بیگدلی؛

۱۵- تقریظ بر زندگی‌نامه‌ی امام‌زاده

هارون در جویستان طالقان، تألیف بهروز

محمدیگی؛

۱۶- مقدمه بر نیلوفرانه، دیوان

فرشته کاظمی (سروش)؛

۱۷- تقریظ بر دیوان اشعار علی آهی؛

۱۸- تعلیقه بر یادنامه‌ی استاد سیدعلینقی امین؛

۱۹- مقدمه بر تاریخ تحولات اجتماعی تألیف

احمد نیکوهمت؛

۲۰- مقدمه و تقریظ بر ده‌ها کتاب فارسی دیگر در ایران و خارج.

ح - مقالات:

۱- قریب یک‌صد مقاله در دایره‌المعارف‌ها و

متجاوز از دویست مقاله در مجله‌های

مختلف از جمله: **یغما، وحید، گوهر،**

ارمغان، نگین، سخن، اطلاعات سیاسی

- اقتصادی، کیهان اندیشه، کلک،

ایران‌شناسی، ره‌آورد، کاوه، میراث

ایران، گیلان ما، نامه‌ی پژوهشی،

نامه‌ی فلسفه ... ■

۵- وحدت وجود در فلسفه و عرفان اسلامی؛

۶- کارنامه‌ی غنی: تحولات سیاسی و

اجتماعی در عصر پهلوی؛

۷- ادبیات معاصر ایران؛

۸- ترانه‌ی فرشتگان؛

۹- فراش‌باشی: داستانی از آخرین دهه‌ی

پیش از مشروطیت؛

۱۰- تاریخ حقوق ایران (تاریخ حقوق و

دادرسی در ایران از آغاز تا سال ۱۳۵۷)؛

۱۱- سیستم‌های حقوقی کشورهای اسلامی

(با همکاری پرفسور ک. ر. رودن)؛

۱۲- فقه و سیاست در عصر صفوی؛

۱۳- حقوق بشر و کثرت‌گرایی دینی؛

۱۴- غصب و ضمان قهری؛

۱۵- حقوق بیمه‌ی دریایی؛

ب - تصحیح متون فارسی:

۱۶- شواهدالنبو (تألیف عبدالرحمان جامی)؛

۱۷- سلامان و ابدال (اسطوره‌های یونانی در

فرهنگ ایرانی) در چهارده روایت؛

۱۸- حی بن یقظان در هفت روایت؛

۱۹- زین‌العارفین (تألیف سید محمد بن سید

قریش سبزواری)؛

۲۰- دیوان اسرار: کلیات اشعار فارسی حاج

ملاهادی سبزواری؛

۲۱- اخلاق امینی (تألیف امین‌الشریعه)؛

۲۲- نامه‌های دکتر قاسم غنی (با همکاری

دکتر سیروس غنی)؛

ج - ویراستاری مجموعه‌ها و دایره‌المعارف‌ها:

۲۳- چهل گفتار از چهل استاد در

ایران‌شناسی؛

۲۴- نامواره‌ی امین: چهل گفتار در

ایران‌شناسی و اسلام‌شناسی؛

۲۵- دایره‌المعارف ایران‌شناسی؛

۲۶- دایره‌المعارف تاریخ جهان (ترجمه‌ی

دکتر محمود زنجانی)؛

د - ترجمه از فارسی به انگلیسی:

۲۷- خاطرات و تألمات دکتر محمد مصدق

(با همکاری دکتر محمدعلی کاتوزیان)؛

۲۸- زین‌العارفین (تألیف سید محمد بن سید

قریش سبزواری)؛

ه - ترجمه از انگلیسی به فارسی:

۲۹- تألمات نابهنگام نیچه؛

۳۰- بخش‌هایی از دایره‌المعارف آکسفورد

جهان‌نویس اسلام (زیر نظر پرفسور اسپوزیتو).

و - کتاب‌های انگلیسی:

۳۱- نظام‌های حقوقی خاورمیانه؛

۳۲- مسائل حقوقی و بین‌المللی خلیج‌فارس؛

۳۳- حقوق اسلامی در جهان معاصر؛